

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26.10.1963, sp. zn. 2 Cz 85/63, ECLI:CZ:NS:1963:2.CZ.85.1963.1

Číslo: 28/1964

Právní věta: Pracovníci obsluhy v závodech veřejného stravování (menovite čiašnici) sú odmeňovaní podľa percentného systému tak, že okrem pevnej sumy mzdy, ktorá tvorí 60 až 65 % základného platu, sa vypláca ešte percentný podiel z dosiahnutej tržby podľa percentných sadzieb, ktoré stanoví riaditeľ podniku v rámci rozpätia určeného ministerstvom. K takto vypočítanej mzde je možné ďalej priznať prémie za splnenie plánu. Pokiaľ pracovník, odmeňovaný percentným systémom, vykonáva nariadenú prácu nadčas, patrí mu okrem horeuvedených zložiek odmeny ešte príplatok podľa § 7 výnosu MVO zo 17. februára 1958, a to vo výške 25 % z 1/200 základného platu za každú nadčasovú hodinu, alebo vo výške 50 % za každú hodinu odpracovanú v noci alebo v dňoch pracovného kludu. Pracovníkovi, ktorý pracuje v prevádzke striedave v smenách denných, nočných a nedelných, patrí za nadčasovú prácu jednotný príplatok vo výške 30 % z 1/200 základného platu za každú hodinu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 26.10.1963

Spisová značka: 2 Cz 85/63

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Odměna za práci, Smlouvy

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 28/1964 sb. rozh.

Pracovníci obsluhy v závodech veřejného stravování (menovite čiašnici) sú odmeňovaní podľa percentného systému tak, že okrem pevnej sumy mzdy, ktorá tvorí 60 až 65 % základného platu, sa vypláca ešte percentný podiel z dosiahnutej tržby podľa percentných sadzieb, ktoré stanoví riaditeľ podniku v rámci rozpätia určeného ministerstvom. K takto vypočítanej mzde je možné ďalej priznať prémie za splnenie plánu.

Pokiaľ pracovník, odmeňovaný percentným systémom, vykonáva nariadenú prácu nadčas, patrí mu okrem horeuvedených zložiek odmeny ešte príplatok podľa § 7 výnosu MVO zo 17. februára 1958, a to vo výške 25 % z 1/200 základného platu za každú nadčasovú hodinu, alebo vo výške 50 % za každú

hodinu odpracovanú v noci alebo v dňoch pracovného klúdu. Pracovníkovi, ktorý pracuje v prevádzke striedave v smenách denných, nočných a nedelných, patrí za nadčasovú prácu jednotný príplatok vo výške 30 % z 1/200 základného platu za každú hodinu.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 26. októbra 1963, [2 Cz 85/63](#)).

Žalobca pracoval od r. 1958 do r. 1961 ako čiašnik II. kategórie na podniku štátneho obchodu v Banskej Štiavnici. žalobou podanou 22. augusta 1961 sa domáhal zaplata odmeny za prácu nadčas, ktorú v čase svojho zamestnania z príkazu žalovaného podniku vykonával, a to celkovej sume 2400 Kčs; neskoršie svoju žalobu rozšíril na sumu 4081,35 Kčs.

Okresný súd v Žiari n. Hronom uznal žalovaný podnik povinným zaplatiť žalobcovi z titulu práce nadčas sumu 4.081,35 Kčs prísł.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť pre porušenie zákona podanú generálnym prokurátorom, že rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

V konaní bolo zistené, že žalobca v horeuvedenom období skutočne odpracoval značný počet hodín nad svoju zákonnú pracovnú dobu a že mu táto práca nadčas nebola podnikom honorovaná. Na základe znaleckého posudku bolo zistené, že žalobca odpracoval celkom 845 hodín nadčas. Pri určovaní počtu nadčasových hodín prizreli sudy tiež k pôvodným evidenčným záznamom žalovaného podniku o dochádzke jednotlivých pracovníkov do zamestnania a o odpracovanej dobe, ako aj k svedeckej výpovedi spoluzamestnanca žalobcu. Závery súdu o počte nadčasových hodín odpracovaných žalobcom a o tom, že išlo v danom prípade o nariadenú prácu nadčas, zodpovedajú zistenému skutkovému stavu a je treba považovať ich za správne. Správne sa tiež sudy vyporiadali s námietkou žalovaného podniku, že si žalobca mal v prípade nadčasovej práce vyberať náhradné voľno, a že sa nemôže preto teraz domáhať peňažitej odmeny. Bolo vecou žalovaného podniku, aby žalobcovi umožnil čerpanie náhradného voľna za nadčasovú prácu, tj. aby určil, kedy si má žalobca náhradné voľno vyčerpať. Pokiaľ sa tak nestalo, má žalobca nárok na odmenu za nadčasovú prácu v peniazoch.

Nesprávne však oba sudy určili výšku odmeny za nadčasovú prácu. Mzdové nároky pracovníkov závodov verejného stravovania v rezorte štátneho obchodu boli v čase, za ktorý sa žalobca domáha odmeny, upravené výnosom Min. vnútorného obchodu zo 17. februára 1958 č. 28.717, uverejneným vo Vestníku Min. vnútorného obchodu č. 5 z r. 1958 pod por. č. 6. Výška odmeny za prácu nadčas je stanovená v § 7 cit. výnosu a je rôzna podľa toho, či ide o pracovníka v časovej mzde, v úkolovej mzde alebo o pracovníka, ktorý je odmeňovaný podľa percentného systému.

Okresný súd v Žiari n. Hronom v danom prípade však vôbec neskúmal, podľa ktorej kategórie pracovníkov bol žalobca skutočne odmeňovaný a určil odmenu za odpracované hodiny tak, že ich celkový počet násobil priemernou hodinovou mzdou žalobcu, zistenou z vyjadrenia žalovaného podniku. Takýto postup však nezodpovedá horeuvedenému mzdovému predpisu.

V odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa žalovaný podnik výslovne namietal, že žalobca bol pracovníkom, ktorý bol odmeňovaný za vykonanú prácu podľa percentného systému, a preto mu patrí len príplatok vo výške 30 % z 1/200 mesačného platu za každú hodinu práce nadčas. Krajský súd sa však dôvodnosťou tejto námietky žalovaného podniku bližšie nezaoberal a nesprávne rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozsudku uviedol, že sa žalovanému podniku nepodarilo dokázať, že by žalobca poberal mzdu určenú podľa percentného systému.

Z mzdových dokladov, ktoré predložil žalovaný podnik, a ktoré mali oba súdy k dispozícii, je celkom nepochybne patrné, že žalobca bol za vykonanú prácu odmeňovaný percentným systémom podľa smerníc, ktoré boli uverejnené ako príloha 3 výnosu Min. vnútorného obchodu zo 17. februára 1958.

Percentným systémom môžu byť v závodoch verejného stravovania odmeňovaní tí pracovníci, ktorí priamo ovplyvňujú výšku dosahovaných tržieb a tým aj hospodárske výsledky závodu. K tejto kategórii pracovníkov patria tiež pracovníci obsluhy v závodoch verejného stravovania, menovito čiašnici. Percentným systémom odmeňovania má byť zvyšovaná hmotná zainteresovanosť pracovníkov na riadnom chode závodu a zvyšovaní tržieb. Podstata tohto systému odmeňovania spočíva v tom, že pracovníkom okrem pevnej sumy mzdy, ktorá tvorí 60 až 65 % základného platu (porovnej mzdové tarify - príloha 1 cit. mzdového výnosu MVO), sa vypláca ešte percentný podiel z dosiahnutej tržby podľa percentných sadzieb, ktoré stanoví riaditeľ podniku v rámci rozpätia určeného ministerstvom. K takto vypočítanej mzde je možné ďalej priznať prémie za splnenie plánu. Zárobok pracovníkov odmeňovaných percentným systémom sa teda zásadne skladá z troch častí: z pevnej časti mzdy, z percentného podielu z dosiahnutej tržby a z prémie za splnenie plánu maloobchodného obratu.

Pokiaľ pracovník, odmeňovaný percentným systémom, vykonáva nariadenú prácu nadčas, patrí mu okrem horeuvedených zložiek odmeny ešte príplatok podľa § 7 výnosu MVO zo 17. februára 1958, a to vo výške 25 % z 1/200 základného platu za každú nadčasovú hodinu alebo vo výške 50 % za každú hodinu odpracovanú v noci alebo v dňoch pracovného kludu. Pracovníkovi, ktorý pracuje v prevádzke striedave v smenách denných, nočných a nedeľných, patrí za nadčasovú prácu jednotný príplatok vo výške 30 % z 1/200 základného platu za každú hodinu. Ak je zárobok podľa percentného podielu, určený pre celý kolektív, rozdeľuje sa medzi jednotlivých členov podľa skutočne odpracovaných hodín včítane nadčasových hodín. Odmena za nadčasovú hodinu sa teda prejaví aj vo zvýšenej percentnom podielu z dosiahnutej tržby (rovnaj smernice - príloha 3 výnosu MVO zo 17. februára 1958, bod 5).

Z dokladov, ktoré predložil súdu žalovaný účastník a podľa ktorých bola v rozhodnom období určovaná mzda žalobcu za vykonanú prácu, je zrejmé, že žalobca bol ako čiašnik II. kategórie odmeňovaný percentným systémom a jeho mzda sa skladala z horeuvedených troch zložiek: z pevnej časti mzdy, percentného podielu a prípadnej prémie a súčasne je tiež zrejmé, že žalobca pracoval v prevádzke striedave v menách denných, nočných a nedeľných. Z mzdových dokladov je tiež zrejmé, že percentný podiel z dosiahnutej tržby bol určený pre celý pracovný kolektív: medzi jednotlivých pracovníkov mal byť preto rozdeľovaný podľa skutočne odpracovaných hodín, teda včítane nadčasových hodín. Súdy sa nezaoberali vôbec otázkou, či percentný podiel z dosiahnutej tržby bol medzi jednotlivých pracovníkov rozdeľovaný podľa zásad horeuvedených. V tomto smere mali súdy zistiť, aký percentný podiel by patril žalobcovi z dosiahnutej tržby v jednotlivých mesiacoch podľa skutočne odpracovaného počtu hodín (včítane nadčasových hodín) a pokiaľ bolo žalobcovi na mzde vyplatené menej, mali mu priznať rozdiel; k tomu mal žalobca dostať príplatok podľa § 7 cit. výnosu MVO vo výške 30 % z 1/200 základného platu za každú odpracovanú nadčasovú hodinu.

Pokiaľ súdy posudzovali nároky žalobcu na odmenu za nadčasovú prácu ináč, bez ohľadu na platné mzdové predpisy, porušili svojím rozhodnutím zákon v ustanovení § 7 výnosu MVO zo 17. februára 1958 č. 28.717 a v bode 5 smerníc MVO, ktoré vyšli ako príloha 3 citovaného výnosu.